

A T M E N A   T U R I S T U I

UTK, 1969

TURISTE!

Tavo žygių maršrutai kerta kaimus, miškus, upes ir ežerus. Keliaudamas po gimtąjį kraštą, Tu sutinki įvairaus laikotarpio žmonių kultūrinės veiklos pėdsakus. Daugelis jų yra vertingi liaudies kultūros paminklai, ir jų išsaugojimas yra kiekvieno savo tėvynę mylinčio žmogaus pareiga, visų mūsų garbės reikalas.

Mes gyvename laikotarpiu, kai smarkiai didėja civilizacijos įtaka kaimui. Kas dieną keičiasi kaimo buitis ir papročiai, nyksta liaudies kūryba ir amatai. Daugelį vertingų dalykų atmeta tik senosios kartos žmonės. To- dėl labai svarbu suspėti sure-

gistruoti ir užfiksuoti visus
istorijos, architektūros, dai-
lės ir liaudies meno objektus.
UTK ragina visus turistus ak-
tyviai prisidėti prie paminklų
apsaugos ir kraštotyrinės veik-
los.

Šiame darbe rekomenduojame va-
dovautis šiais 10-čia principų.

1. Žygiui reikia gerai pasiruošti: kruopščiai išstudijuoti maršrutą ir jame esančius istorinius, archeologinius, liaudies meno, etnografinius ir kt. paminklus. Literatūros galima gauti Respublikinės bibliotekos lituanistikos skyriuje(IIIa.).

Visų kultūros paminklų sąrašai yra LTSR Kultūros ministerijoje(Pionierių 8) ir LTSR Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijoje(Trakų 2).

2. Eidamas į žygį, turėk bloknotą, pieštuką ir fotoaparata.

3. Pastebėjęs žalojamus paminklus: kasamus piliakalnius ar kapinynus, skaldomus archeologinius akmenis, griaunamas senas trobas, malūnus ir kitus ūkinius pastatus, žalojamus architektūros paminklus — užsirašyk tikslią paminklo vietą (rajoną, kolūki, kaimą) ir žalojimo būdą. Jei gali, nufotografuok paminklą, sužinok, kas jį žaloja, ir sudrausk. Grįžęs iš žygio, tuoju pat pranešk UTK valdybai arba Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijai (Trakų 2), tel. 2-24-76 arba 2-37-02.

Apie senas, ypač vertingas nu-

keliamas sodybas (gyvenamus ir ūkinius pastatus), nenaudojamus namų apyvokos daiktus, įvairius rakandus pranešk UTK valdybai arba LTSR Liaudies buities muziejui (Kaunas, Muziejaus 13).

4. Pastebėjęs, kad paminklų būklė bloga: apleistos istorinės vietos, netvarkomi karių, mokslo, kultūros ir visuomenės veikėjų kapai, blogai prižiūrimi archeologiniai, etnografiniai ir architektūriniai paminklai (pilys, malūnai, koplyčios ir kt.) — užsirašyk tikslų paminklų adresą (rajoną, kolūkį, kaimą), aprašyk būklę ir paminklą nufotografuok. Grįžęs iš žygio, surinktus duomenis įteik UTK

valdybai.

5. Ypatingą dėmesį atkreipk į liaudies skulptūrą. Užtikęs kelyje koplytstulpius, koplytėles su skulptūromis ir ornamentuotus kryžius — fotografuok juos, užsirašyk tikslią jų vietą (rajoną, kolūkį, kaimą, nurodyk artimiausias sodybas, kelius ar kitus objektus, pagal kuriuos galima būtų surasti). Pasižymėk jų būklę. Nurodyk, kiek ir kokių skulptūrėlių juose yra. Sužinok iš artimiausių gyventojų, koks meistras jas sukūrė (pavardė, vardas, kada ir kur gyveno, kur palaidotas). Sužinok, ar netoli nėra kitų šio

ar kito meistro kūrinų. Jei yra, pasistenk ir juos apankyti, nufotografuoti ir aprašyti.

6. Sužinok, ar gyventojai savo namuose neturi liaudies meistrų skulptūrėlių ar kitokių kūrinių (grafikos, tapybos, tekstilės, keramikos ar metalo). Jei turi, — užsirašyk tikslų savininko adresą, pavardę ir aprašyk kūrinius. Grįžęs iš žygio, duomenis pristatyk UTK valdybai arba LTSR Istorijos-etnografijos muziejui (Vrublevskio 1).

7. Atėjęs į kaimą, sužinok, ar

negyvena jame įdomių žmonių:
liaudies menininkų, dainininkų,
poetų, pasakorių, audėjų, muzi-
kantų, laisvamanių, revoliucio-
nierių ir kt. Jei gyvena — ap-
lankyk juos, nufotografuok, už-
sirašyk tikslų adresą, pasikal-
bėk. Jei gali, užrašyk jų pasa-
kojimų, dainų, prisiminimų. Bai-
gęs žygį, medžiagą pristatyk
UTK valdybai.

8. Atėjęs į kaimą, sužinok, gal
yra iš čia kilęs ar gyvenęs
koks žymus visuomenės, kultūros
ar mokslo veikėjas. Jei taip —
aplankyk vietas, susijusias su
jo gyvenimu, nufotografuok jas,
užrašyk giminių ar kaimynų pri-
siminimus apie jį.

9. Populiarink gamtos ir kultūros paminklus, aiškink kaimo gyventojams jų išsaugojimo reikšmę ir tai, kad negalima patiems savavališkai restauruoti paminklų (dažyti liaudies skulptūrų, remontuoti koplytstulpių, koplytėlių ir pan.). Kas ketintų restauruoti, turi pranešti LTSR Kultūros ministerijos Muziejų ir kultūros paminklų apsaugos Valdybai (Vilnius, Pionierių 8, telef. 2-65-48, 2-07-16) ir, gavęs leidimą, parsikviesti restauratorių.

10. Fotografija yra vienas tiksliausių ir objektyviausių doku-

mentų, atkuriančių vieną ar kitą objektą. Kaimas kasdien keičiasi. Senų trobų vietoje išauga mūriniai pastatai. Praeis 10 metų ir žymiai pasikeis kaimo vaizdas, jo gyventojų buitis ir papročiai. Todėl — fotografuok ne tik atskirus kultūros paminklus, bet ir bendrą šiandieninį kaimo kraštovaizdį, gyventojus, jų darbus ir papročius. Kad atsimintum, ką fotografuoji, — eilės tvarka užsirašyk į bloknotą. Saugok fotonegatyvus, metrikuok juos, o atliekamus fotonegatyvus ir fotonuotraukas perduok amžinam saugojimui Kino foto fonodokumentų archyvui (Vilnius,

Trakų 9/1).

Negailėk filmo juostos!

Už tai Tau dėkos ateities kartos.

Būk mandagus ir korektiškas su kaimo žmonėmis!

Kraštotyrinė veikla suteiks Tavo žygiui prasmės ir įdomumo. Tu nuveiksi naudingą darbą ir atliksi pareigą gimtajam kraštui!

UTK kraštotyros
sektorius

ПАМЯТКА ТУРИСТУ
/на литовском/
языке

Sudarė V. Kučas

V VU. 1969 Uzs. 375, 6r. 800 LV. 10164